د نثرونو مجموعه

کوبی

د

ډاکټر ب. امیر

دلیکوال له خوا آریک کتابخانې ته
17.3.2002

د نثرونو مجموعه

کوبی

د

ډاکټر ب. امیر

د کتاب په باب

د کتاب نوم : کوبی

لیکوال : ډاکټر بسم الله امیر

خپروونکی : دانش خپرندویه ټولنه

کمپوزر : خلیل الله "چمن" ذ شفق

د چاپ شمېر : ۵۰۰ ټوکه

لومړی چاپ : ۱۳۷۸هـ ش/۲۰۰۰م

دوهم چاپ : ۱۳۸۱هـ ش/۲۰۰۲م

چاپ او کمپیوټر ځای

دانش کتابتون، قصه خوانی بازار، پېښور

Ph:2564513/E-mail:danish2k2000@yahoo.com

د کتاب د بیا چاپ ټول حقوق له لیکوال سره خوندي دي.

اهداء

خپلې مور ته

په دې مجموعه کې

شمېره	سرلیک	مخ
۱	دا نثرونه	۱
۲	کړه خوله په سوک سمېږي	۳
۳	کټه خان لالا	٦
۴	ساقي خانه	۱۰
۵	پکیرک	۱۳
٦	لوی والی خدایي دی	۱۵
۷	کوبی	۱۷
۸	نره خبره	۲۲
۹	خلیفه	۲۴
۱۰	د کړس خندا	۲۷
۱۱	چغل بازی	۲۹
۱۲	ژوړې دي ژوړې	۳۲
۱۳	د خره خبره	۳۴
۱۴	آخره زمانه	۳۷
۱۵	سترګو لیدلي	۳۹
۱٦	وریندارې...	۴۴
۱۷	کبیره ګناه	۴٦
۱۸	محمود غزنوي که...	۴۹
۱۹	سوکتي	۵۲
۲۰	پلمه	۵۵
۲۱	سادو	۵۸

دا نثرونه

د نثرونو دا مجموعه ګې چې په ۱۳۷۸ لمریز کال کې خپره شوه، لږ پیدا کېده. اوس چې بیا چاپېرې، ما سر تر پایه وکته یو څو ځایه مې کلمې واړولې راواړولې او د نثر یو څو نوې ټوټې مې هم په آخر کې ورزیاتې کړې.

د لومړي چاپ په سر کې ما ویلي و چې:"که چا د دې نثرونو د هرې ټوټې په لوستو پیل وکه او تر پایه پورې یې ورسوله، نو زه دا د خپل کار بری بولم، ځکه اوس کله کله

داسې څه هم له چاپه راوزي چې سړی یې څو کرښې یا کوم مخ ولولي، زړه یې ووهي او هیسته یې وغورځوي.

ما د خپلو شعرونو د مجموعې (خړ څادر) په پای کې یادونه کړې وه، چې څه چدي لیکنه او تحقیقي کار وي، هغه پرېکړې مې په نظر کې وی چې تر اوسه پورې د پښتو املا او لیکدود په باب شوي دي، خو په شعرونو او د نثر په وړو وړو ټوټو او قصو کې تر یوه حده د خپلې یعنې میدان‌لهجې تر اثر لاندې یم.

نو که دلته هم چاته څه نا اشنا او بل ډول په نظر ورغله علت به یې همدغه دلهجې او سیمه ایزتوب وي."

ډاکټر بسم الله امیر

ویانا-۲۰۰۲م

کړه خوله په سوک سمبړي

یاره خو زور بنه شی دی، په تېره بیا چې سړی په درېیمه نړۍ کې وي، هغه هم په کلي کې. دغلته که زور ونه لرې هېڅ یې. له همدې امله دلته خلک ډېر اولاد غواړي او په دې کې بیا په زامنو زیات خوښېږي ځکه چې یو خو یې کوتک والا په کار دی.

دا خو نو وړکی او په اصطلاح د پیتاوي خبره ده، په لوړه سویه او نړۍ والـه سویه هم همداسې ده. که زور نه وای

امریکه کله له ویتنامه وته، که یې په زور نه وای ایستلې فرانسې کله الجزایر پرېښود، که زور نه وای، پرتګال کله پخپل زړه له افریقا ووت او که زور نه وای روسیه کله پخپله خوښه له افغانستانه تله.

د "ملوینس" ټاپو چې انګرېزان یې "فاکلینډ" بولي، د دنیا په هابل سر کې پروت دی، ډار یې نه کېده په ۱۹۸۲ کې انګرېزانو له دې ځایه نورې قواوې ورولېږلې او له ارجنټاین سره یې جنګونه پې وکړه، هغه ده تر اوسه پورې یې په پردي مال خپته اچولې ده. که ارجنټاین زور درلودای، انګرېزان به په منډه له "ملوینسه" نه وو وتلي؟

هانګ کانګ ۱۵۶ کاله د انګرېزانو مستعمره وه، "دنګ سیاوپینګ" یو وخت "مېرمن تاچر" ته مخ ورواړاو او ورته کا دې:" تاسې چې هرڅه وایئ، وایئ به، خو په ۱۹۹۷ کې هانګ کانګ زمونږ دی."

دا د زور خبره وه، دغه زور و چې زاړه استعمار چې په همدغه کال په تراټ هانګ کانګ خوشې که.

فلسطینیان زور نه لري، پخپله خاوره کې مهاجر دي او په کمپونو کې اوسي. که فلسطینیانو زور درلودای، یهودیانو دغسې انساني ضد کارونه کولای شوای چې اوس یې کوي.؟

دا دی نژدې اته کالـه شـوه چـې تـش پـه نامـه د ملـګرو ملتـو د مؤسسې یو هیـأت پـه عـراق کـې ښکتـه پورتـه ګرځي او هغـه د چـا خـبره تبـاه کوونکـې وسلې لـه کـاره باســي. پــه دې ورځو کــې خـبره دې تـه رارسـېدلې چــې دغــه هیــأت ګواکــې غــواړي د جمهوري ریاسـت مـانې هـم ولـټوي. پـک مـې لیـدلی و، نـه مـاغزه وټلـي، سـپین سـترګي مـې لیدلې وه، نـه دغســې ســپین ســترګي چـې دوی مـلا ورتـه ټړلـې ده. کـه یـې ډار کـېدای داسـې بـه یـې کړي و؟ که یې سترګه ســوی، خولـه بـه یـې دغسـې کـړه خوځولـې وه؟ ربنتیا ده چې: کړه خولــه پـه سـوک سـمبړي.

ویانا

۱۹۹۸/۱۰/٦

کټه خان لالا

وايي چې د ميدان د نرخ په دره کې يو څوک اوسېده، نوم يې کټه خان و، خلکو به کټه خان لالا باله، په لومړي سر کې ښايسته استمن و، خو چې واده يې وکه خواری او نښتی مخه ورته وکړه. څه خبر، کور ګډې ارتينې به يې ايله او صرفه نه کوله. مشهوره خبره ده، که نارينه يې په راشپېل کور ته راوړي او ښځه يې د جارو په څوکه له کوره وباسي، د هغه کاله يوه نه دوه کېږي.

کټه خان لالا نوره مځکه په خټه وهلې وه یا ښه ده ووایم په خپله ښځه وهلې وه، لږ و ډېره چې ورته پاتې وه، هغه هم ده پخپله نه کړله، په دهقانۍ به یې ورکوله. دلته ځینې خلک په خپل کار هم شرمېږي، له خواری آسیاوانې کوي او له کبره مزناخلي، که هر څومره خوار وي، بیا هم پخپله سپین لاس سپینې پښې ګرځي، مځکه یې دهقان کالـه کوي. د کټه خان لالا خو د غویو او تخم وسه نه کښده چې مځکه دهقان ته په شپږمه ورکا، په څلورمه به یې ورکوله. هغه وخت لا موټر نه وو، نو که به څوک کابل ته تله، یا به پیاده خوځېده یا به په خرو مرو سپاره وو، خانانو به آسونه ساتل. کټه خان که هر څومره خوار او پور وړی و، د خانۍ نوم پې پورې و، آس به یې ساته. آس خو نو ښه ساتنه غواړي، شنه او اوربشې ورته پکار دي، د کټه خان لالا هسې نوم د آس و، نور دې نو خدای نه درښيي.

د کور له پاره به یې څه سودا په کار وه، کټه خان غوښته کابل ته لاړ شي، ارتینې یې پتیری ورته پخې کړې چې یو څه به په څوکۍ ـ ارغندۍ کې د سباناري په وخت کې له چای سره وخوري، په کابل کې یې که ځان ته چاینکي واخیسته هغه ده، که یې وانه خیسته، پتیرې خو به ورسره وي.

سهار وختي يې چې په جومات کې په جمع لمونځ وکړ، کټه خان ملا صاحب ته مخ ور واړاو چې نن له خيره کابل ته ځم يوه بله دعا، حاضرينو بيا لاسونه پورته کړه او د بهرته راتلو د خير دعا يې ورته وکړه.

کټه خان چې له کوره ووت، سپين سرې مور يې قرآن شريف د دروازې په سر نيولی و، ده لومړی نبی پښه له دروازې ووښته او ووت، بيا راننووت او بهرته ووت، چې درې واره پوره شوه، کټه خان قرآن شريف مچو که، له ټولو سره يې خدای پامانې وکړه، نځې يې اوبه په کاسه کې نيولې وې، هغه يې هم پسې وروشيندلې. د کاله واړه او غټ بام ته وخاته او تر هغو پورې يې پسې کتل څو کټه خان له سترګو الونيا شو.

کټه خان په آس سپور دی، چې څه مزل يې کړی، خيال پلو ور لوېدلی چې پاچا شوی وي، د جشن ورځ وي، د کره چغ[1] شاوخا برقونه بل وهي، رنګا رنګ ببرغونه رپېږي، په زرګونو نندارچيان راټول شوي وي، پوځونه ليکه ولاړ وي، ده د پاچايی کالي اغوستي وي، په يوه خاصه آس سپور وي. په دې وخت کې چې دی د پوځونو په ليدو پيل کوي او د

(۱) په کوز ميدان کې يو غر دی.

دفاع وزیر بولی وایي، چا د شا له خوا غږ پې کړی چې "کټه خان لالا! ها دما یوه روپۍ خو راکه".

دلته کټه خان ته قهر ورغلی، قمچینه یې پورته کړې او سړی یې په دې څټ کې په قمچینه وهلی چې "د تا څه و څه کړي، زما پاچایي دې په یوه روپۍ کډه وډه کړه".

ساقي خانه

يو وخت چې په هېواد کې د جهاد خبره توده وه، د ځينو کسانو[1] غوالنګه وه، په پېښور کې يې په يوه او بل نامه دفترونه جوړ کړي وو او په يوه او بله پلمه به يې له بهرنيو ملکو ډبلې ډبلې پيسې ترلاسه کولې، په خپلو خپرونو کې به يې بيا په هغو نورو افغانانو چې له ملکه دباندې سرګردانه او لا لهانده وو، ملندې وهلې او وېلې به يې چې "دوی هلته بې غمه په ساقي خانو کې ناست دي".

(۱) مطلب مې د جهاد لوی مشران نه دي.

حال دا چې په غربي هېوادو کې خواره واره افغانان له بې شمېره ستونزو سره مخامخ وو او لا مخامخ دي، دلته داسې نه ده هغه د چا خبره "قندهار، نان پخته انګور تیار".

په پردي ملک کې اوسېدل هسې د ټوکو خبره نه ده، تر هر څه لومړی دا چې دلته د بومي خلکو مهاجر بدې ایسي او نن ورځ دې خلکو په خپلو حکومتونو دومره زوره اچولې ده چې اوس دلته په آسانه څوک د یوه کډوال او مهاجر په توګه نه مل کېږي او باسي یې، یو لنډ مثال یې همدغه د مې میاستې د لومړۍ ورځې پېښه ده.

یو پنځه ویشت کلن نایجیر یایی مارکوس او موفوما (Marcus Omofuma) یې په زوره له استریا (اتریش) ایسته، لاس او پښې یې کلک ورتړلي، خو له یې ورپټه کړې، په بالکان ایر (Balkan Air) کې یې اچولی او درې تنه پولیسان یې ورسره کېنولي دي. طیاره چې لیګاس ته په لاره کې په صوفیه کې ښکته شوې ده، ګوري چې خوارکې مارکوس د وخته مړ دی[1].

له دې چې تېر شو، دلته سم کار څنګه پیدا کوې؟ څوک چې کار نه کوي، دولت همدومره ورکوي چې له لوږې ونه

---

(۱) د دغې پېښې تفصیل د ۱۹۹۹ کال د مې د پنځمې نېټې په Kronen Zeitung ورځپاڼه کې راغلی دی.

مري او په متکې ژوندی پاتې شي. بيا ورځه چې د سړي ګوزاره وشي او ګډه يې هم ډکه وي بې غمه نشي ګڼلاستی او خپل ملک او خاوره يې نه هېرېږي، د سړي اړخ يوه لوبشت له مځکې جګ وي، آرامښت نلري، دلته خوښي او خوشحالي نشته:

د غربت تر صحت رنځ د وطن ښه دی
عقیق خوښ په ځیګر خون وي په یمن کې

په زړه پورې خبره خو دا ده چې کله جهاد ختم شو او د ګټې لارې بندې شوې، همدغه کسان چې يو وخت به يې په نورو پسې خبرې کولې، ډېرې يې اوس پخپله د غربي ملکو په ساقي خانو کې جامونه کړنګوي. البته د دوی او نورو آواره افغانانو ترمنځ توپير په دې کې دی چې دوی په پښور کې خپله چاره کړې او ځانونه يې سيټان کړي دي او دا نور د پخوا په شان وچې شوندې ګرځي.

پکیرک

وایـي چـې د سـپرې میاشـت یـوه درنـده میاشـت ده، دا میاشـت چـې پـه وتـو شـي، د کلـي هلکـان سـره راغونـډېږي، یـوه ته د وړیو ږیـره او بـرېت جـوړ کـا، پـه مـخ یـې اوړه وروشـیندي، د یوې اوږدې لکـړې پـه سـر یـې جـارو تړلـې وي، هغـه پـه لاس کـې ورکـا او دا د نـورو هلکـانو پـه لاسـو کـې هـم جـاروګانې وي بیـا دغه ږیره والا هلک مخکـې شـي مچیلـه مچیلـه کـېږي، نـور هلکـان

ورپسې وي، هر کور ته ننوزي، ديوالونه په جاروکانو ټپوي او ناري وهي:"سپره ووته، بلا ووته، نيکي راننوته".

بيا نو خداى وس، څوک وريژي ورکوي، څوک اوړه او څوک پيسې. هلکان چې پکيرک ټول کا، بيا مبله کوي.

نه مې هېرېږي، يو وخت مونږ پکيرک کړی و، چې پکيرک ټول شو بيا نو څوک نه سره پې جوړېده چې څه شی پاخه کا، يوه يو څه وېلې او بل بل څه، په دې وو کې يوه ناري کړې: راځئ چې "کړو" پاخه کو.

"کړو" دې ته وايي چې چکه نری کا، راويې اېشوي، مالګه او کورکمن ور واچوي، بن وروکا، دوډی يې په شينکی کې ماته کړی وي او دا پې راواړوي، غوړي پې واچوي او خوري يې. دا د "کړو" خبره وه.

يوه بل ناري کړې چې هر څه پاخه کو په يوه شېبه کې به وخواړه شي او خلاص به شي، راځئ دا وريژې او اوړه دوکان ته يوسو، خرڅ يې کو او په پيسو يې ګوړه واخلو، د ګوړې چکی بم په جب کې پرته وي، کله کله به يې راباسو څټو به يې او بېرته به يې په جب کې اچوو، ورځې ورځې بم خولې خوړې وي.

لوی والی خدایي دی

یو څوک په یـوه وړه کـوټه کـې ځایـېږي، یـو بـل څوک پـه یـوه لوی ملـک کـې نـه ځایـېږي. لـوی والی پـه خـټه نـه دی، پـه دې نه دی چې د یـو چـا خـټه غـټه وه هغـه نـو لـوی دی یـا یـې ونـه پسـې جـګه شـوی وي او پسـې جـګه شـوي وي، پـروټ تـرې جـوړ وي، نو هغـه لـوی دی.

نـه، لـوی والی خـدایی دی. عبـدالله اوجـلان [1] خدایـي لـوی دی، په سـوریه کـې ځای نـه شـو، روسـیه د ده لـه پـاره تنـګه وه او اوس په ایتالیا کـې نـه ځایـېږي.

---

(۱) عبدالله اوجلان په ۱۹۷۹ کال د کردستان د کارګرو ګوند (Pkk) بنسټ کـېښود، په کال ۱۹۸۰ په ترکیه کې له کودتا وروسته له هغه ملکه ووت، په ۱۹۸۴ کې یـې د ترکیې د نظامیانو په ضد وسله واله مبارزه پیل کړه.

ښايي چې اصل او نسل به هم څه اغېزه لري، که نه آسونه خو ټول آسونه دي، نو عربي آسونه ولې دومره ځيرک دي او په ټوله نړۍ کې داسې نوم لري.

ښايي په انسانانو کې به هم دغسې وي، د نيکونو نښې نښانې به يې زوزات ته رسېږي، که مېړانه وي مېړانه او که سپېتانه وي، سپېتانه.

صلاح الدين ايوبي د اسلامي نړۍ يو ډېر لوی شخصيت و چې په توره او مېړانه يې د تاريخ پانې وياړي. نه يم خبر چې دا وجلان په خته کې د صلاح الدين ايوبي څه نښه او اثر دی که څنګه چې دومره لوی دی، داسې چې په لويو لويو ملکو کې نه ځايېږي.

د کردستان د (پ ک ک) مشر اوجلان د خپل ولس او خپلو خلکو د حق اخيستو له پاره راپاڅېدلی، لکه غر ولاړ دی او دا کلونه کلونه شوه چې د ترکيې له نظاميانو سره جنګېږي.

اوجلان که په روم کې نظربند وي، که د دغه يا بل ملک په زندان کې وي او يا يې څوک محاکمې ته راکاږي، دی لوی دی، خدايی لوی دی، لويان خدای په لويه ورځ پيدا کړي.

ويانا

۱۹۹۸/۱۱/۲۸

کوبی

دلته خو څوک د نېستمنو او خوارانو نوم هم سم نه اخلي، که جليل نومېړي، جلی ورته وايي او که يې نوم خير محمد وي، خيری يې بولي. دلته دا رسم دی که خان يا ملک نوی لنګوټی په سر کا يا نوي کالي واغوندي، ټول ورته وايي مبارک دې شه او که د خوار په څان کې چا نوی شی وليده وايي له کومه دې که؟.

زمونږ په کلي کې يو خوارنجوکی سړی اوسېده، نوم يې رحمت الله و خو ټولو به رحمتی باله. اټکلي وايم چې د پنځه څلوېښتو يا شپږ څلوېښتو کالو به و، اټکلي ځکه چې دلته ډېريو ته خپل عمر نه وي ښکاره، تش دومره پوهېږي چې مثلاً د سقاوی په کال زېږېدلی دی يا يې له موره اورېدلي وي چې د طاعون په کال يې خاپوړې کولې.

رحمتي وروسته واده کړی و، يو ابلوځکی زوی يې و او دوه وړې وړې لورګانې. خدازده چې د ښځې نوم يې څه شی و، مګر خلکو به غټه بلله. رحمتي به کله د يوه دهقاني کوله او کله د بل، کله به په يوه کلا کې اوسېده او کله په بله کلا کې، خپله يې نه مځکه درلوده او نه کوټې. رحمتي به کری کال دهقاني او خواري کوله او له هېڅ کاره يې مخ نارواوه. ښځې به يې که طالع درلودې او د خان د کور کالي مالي به يې پرې مينځل، نغدې روپۍ خو نه وې، يا به يې دوه درې پخې ډوډۍ په لاس کې ورکړې او يا به يې څو لپې غله په پلو کې ورواچوله.

په ياد مې دي، يوه ورځ غټې سرلوڅاوه او د خان کاله ته يې دعاوې کولې. ويلې يې چې د خان کور دې خدای نه خرابوي، ها بله ورځ يې لږ چای راکړی و، ښکا مې چې دم که، خاوند مې داسې ژبه پې تړ کوله چې خدازده.

دوی ته خو غلمینه ډوډۍ نه رسېده، زیاتره به یې تـوره ګډوله کوله، دوه برخې به یې باکولي کړه او یوه برخه غنم، باکولي به یې له خواری نه دلول او له پوستکیو سره به یې په غنمو ورګډ کړه او ژرندې ته به یې یوړه.

د دوی لوی کتـغ تروې او سابه وو، سابه بـه یې لـه پټیـو راټولول، څه به یې سم له لاسه پخول او ورځ به یې پې تېرولـه او څه به یې د ژمي له پاره وچ کړه او په منګي کې به یـې واچول. تروې به یې د هغه چا له کوره راوړې چې غوا به یې درلوده. دلته تروې هم داسې نه دي چې هر چاته دې پرېمانه ور ورسېږي. پخپله په رحمتي تېره ده چې یو وخت له چا سره مزدور و، غرمه یې په یوه مړۍ وچه ډوډۍ پسې دوه غړپه تروې شکلې وې، بادار یې له مزدورۍ شړلی و چې ته اوس په یوه مړۍ پسې دوه غړپه کوې.

کله به چې ټول پټی نه و کولبه شوی، که به هر څومره ګرمي وه او یا به دی سترې و، تر هغو پورې به یې کولبه کوله، څو به یې پټی واړاو. کله به چې ناوخته شوه، غټې به د غرمې ډوډۍ یا شه ده ووایم د ماسپښین ډوډۍ پټي تـه وروړه.

یوه ورځ ګورم چې د غټې په یوه لاس کې د لـرګي کاسه ده او په بل لاس کې یې په یوه پیوندي خړبخونه ټوټه کې څه شی راتاو کړي دي، هغه وړکۍ وړکۍ لور یې هم ورسره

ده او پتې ته راغله. رحمتي کولبه ودروله، په بياله کې يې لاسونه پرې مينځل اوپه پوله کښاست چې ډوډۍ وخوري. په کاسه کې تروې وې او په هغه خړه ټوټه کې د زنکيو پيرکي. ماته يې ست کاوه چې ته يې هم درواخله، ما که هر څومره وويلې چې ډوډۍ مې خوړلې او مړ يم، خو دی زښته زيات راته ټينګ شو، اخر ما هم لاس ورښکته که او يوه مړۍ پيرکی مې راواخيست، خو چې خولې ته مې کړه، مسلمانه داسې ستوغ او تونډ غوړ يې پکې اچولي وو چې څه به درته وايم او د پيرکي په اخيستو پښيمانه شوم. طاقت مې ونشو رحمتی مې وپوښتېده چې دغه د څه شي غوړ دي پکې؟ ده وېلې دا د کوبۍ غوړ دي د کوبۍ. زه په چوټ کې لاړم چې دا کوبۍ لا څه شی وي، ماته دومره ښکاره وه چې خلک دغه د اوبو د سر حبابونو ته کوبۍ وايي، بله کوبۍ ماته نه وه معلومه. بيا مې زړه طاقت ونه که او رحمتي ته مې ويلې چې رحمتيه! دا کوبۍ لا څه شی وي؟ هغه دې نه وړي نه دې راوړي او غوټ به غوټه دې راته کا:

مړه! ته چې کوبۍ نه پېژنې، نو څه شی به پېژنې. ته خو ډېر کاله دلته مکتب ته تلې، په کابل کې دې هم درس لوستی، خو تاته لا تراوسه پورې کوبۍ نه ده معلومه. بيا دې کا چې زه په اخر مني کې دوکان ته لاړ شم، يو د پسه لری

واخلم او په ټول او ترازو نیم من وازده. لری تش کم، پاک یې پرې مینځم، بیا دغه وازده مې وړې وړې ټوټې کړې وي او په لري کې یې تخته کم، بیا دغه لری د کوټې په چت کې رازوړند کم. دا د تناره او نغري اور چې بلېږي، دود یې په دغه لري باندې لګېږي، بیا نو چې د سبو په یوه لویه کټوه کې هم د دغې وازدې یوه وړکی ټوټه واچوو، ټول سابه په تبې کېږي، وګوره دا پیرکی څنګه خوند کوي. اوس خو به پوه شوی یې چې مونږ دغه لري ته کوبی وایو.

ما ده ته غږ ونه کړ خو په زړه کې مې له ځان سره ویلې چې یاره رحمتیه زه له دې کوبی تېر یم، خدای دې بیا د کوبی وزاده نه راباندې خوري.

نره خبره

طالبانو چې مزار ونيو او په بنار ورننواته، نو په دې جنګ جګړو کې ښکېل ځينې ايرانيان هم ووژل شوه او ځينې يې افغاني جنګيالیو ژوندي ونيوه.

دلته په ايراني واکوالو مځکه سره شوه او ټنډارو ته يې زور ورکه چې دغه دي زمونږ ديپلوماتان يې وژلي دي، مونږ يې کله پرېږدو، خوم انتقام نه وي اخيستی په ځای به کښنو، دا ده او هغه ده.

يو ځل وايي چې دغه دي زمونږ اويا زره سپاه پاسداران انقلاب د افغانستان پولو ته نژدې نظامي تمرينونه کوي، بيا

وایي چې نورو څو لکو عسکرو هم په دغو مانورو کې برخه اخیستې او دومره ټانکونه او دومره جنګي طیارې ورسره دي.

خو ښکاره ده چې دوی هسې پښې ډبوي او ډارول کوي، ځکه یو خو یې له عراق سره جنګ لا نه دی هېر، عراق نو په دوی څه وکړه! غوږ یې پې ونیو، توبې یې پې وویستې، څو کاله جنګ روان و، په زرګونو ایرانیان پکې مړه شوه، لوی مالي تاوان ورواوښت او په پای کې لر شوه.

بل ایرانیان په دې ښه پوهېږي چې که له افغانستان سره ونښته، د نورو هم زړه ورته ډک دی، همدا به یې ورکه وي، نو دوی چې هر څومره اروتور او ګوابنونه کوي، هغه ده افغانستان نه معافي غواړي او نه د دوی په خوله بندیان ورخوشې کوي.

مګر دلته تر ټولو په زړه پورې خو دا ده، وایي یو چا ملا محمد عمر ته خبر ورور چې ایرانیانو دومره عسکر او دومره ټانکونه د افغانستان سرحد ته راغونډ کړي دي.

وایي چې ملا محمد عمر مخ ورواړاوه او په ډېره سړه سینه دې ورته کا:" باره، پرېږده یې، دوی به خپل کار کوي، موږ به خپل کار کوو."

ویانا

۱۹۹۸/۹/۱۴

خليفه

که پخپله له ده پوښتنـه وکـې، وايـي سـلماني يم، خـو پښـی شـا يـې خلـک ډم بـولي، ځينـې ګلابـي، مطـرب او دلاک هـم ورتـه وايي، مخامخ ټول ورتـه وايـي خليفـه.

هغه ډمـان چـې پـه ښارونـو کـې اوسـېږي، ډېرې يـې دوکانونـه لـري، د خلکـو سـرونه جـوړوي او خپلـه اجـوره اخلـي، خـو هغـه ډمان چې په کليـو کـې دي، لـه ښاري ډمـانو سره يـې کـار تـوپير لـري. يـو ډم د کلـي د وړو او غـټو سـرونه جـوړوي، پـه واده او مـړي کـې اشـپزي کـوي او خلـک راخـبروي، پـه ودونـو او کـوزدو کـې ډولونـه وهـي، د ښادۍ پـه شـپو کـې سـازونه کـوي، همدغـه شان هلکان سـنتوي، غاښونـه باسـي او ښکـر لـګوي.

دوی تـه کلیـوال د سړي پـه سـر یـو مـن دوه منـه یـا څه کمـه زیاتـه غلـه ورکـوي، پـه ودونـو کـې د نکـاح پـه وخـت کـې ګل[1] وړي او پیسې اخلي، د لـو پـه وخـت کـې کـودې ټولـوي چـې واوره ولـوبړي خلـک اوړه یـا وریـژې، دلانـدي غـوښه او غـوړي ورکـوي.

مګر خلیفـه اودل پـه حجـامت، اشـپزي او طبـابت عـلاوه، کوډې هـم کولـي، پـه تـېره بیـا د قوالانو[2] پـه منځ کـې یـې پـوره نوم درلود، بدعمـره ښځې بـه ورتـه راتلـې چـې کـوډې راتـه وکـه. خلیفـه اودل بـه لومړی ورتـه ویلـې چـې لاړه شـه یـو چـارک اوړه واخلـه، نیـم چـارک بـوره یـا ګوړه او نیـم چـارک غـوړي، پتـیرې ځنـې پخـې کـه چـې زه یـې پـه زاړه قـبر کـې اچـوم، د ده خـو مطلب خپـل نـس و.

---

(۱) د نکـاح پـه وخـت کـې خلیفـه درې ځلـور اښـولې هګۍ پـه دسـمال کـې تـرلی وي او د زوم د نـڑدې خپلوانـو پـه مـخ کـې یـې وړي، هغـه دوی بیـا پیسـې ورکـوي. نـن ورځ دا یـوه لویـه سـیالي ده او هـر څوک کـوښښ کـوي زیاتې پیسې ورکـا او نـوم وباسـي.

(۲) دغـه طایفـه پـه اول پسـرلي کـې لـه مشـرقي راځي او د میـدان پـه نـایب خپلـو کـې اړوي، سـپینې سـپینې خېمـې لـري، پـه پټیـو کـې د خـټو کـوټه ګۍ هـم جـوړوي. نارینـه یـې پـه خـرو او اسـو رختونـه پـه کلیـو کـې خـرڅوي او ښځې یـې تـار او سـتنې او دغسـې د بنجـارګۍ نـور شـیان پلـوري. دوی پـه پښتـو او دري دواړو خـبرې کـوي او مخصوصـه لهجـه لـري. دغـه قوالان بیا په اخر منـي کـې بهرتـه مشـرقي تـه ځي.

بل به یې یوه توره چرګه ترې غوښته او پیسې یې هر څومره چې غوښتې هغه خدای خبر. دا شیان به یې چې ورته راوړه، خلیفه اودل به یوه شګه ورکړه چې که هر وخت دې مېړه وهلې، دا شګه دې تر غاښ لاندې ټینګه ونیسه، هېڅ مه وایه او ځان غلی کړه.

چې ښځې به دغسې وکړه، د مېړه به یې زړه پې وخوږېد، نه یوازې به یې له وهلو لاس واخیست بلکه بیخي به یې خپل چلند اوَ سلوک هم ورسره بدل کړ. په دې شان د قوالانو د ښځو سل په سلو کې دا باور و چې خلیفه اودل یو ډېر پوخ کوډګر دی. په خلیفه اودل باندې داسې ښځې راماتې وې او داسې پیسې یې اخیستې چې زړه دې وي.

د کړس خندا

ها بلـه ورځ دلتـه زمونـږ پـه کـور کـې ناسـت وو، لـه خپـل يـوه افغان هلکـي سـره مـې خـبرې کولـې، دی پـه پوهنتـون کـې نـوی شـامل شـوی، نېه څک او ځیرک هلـک دی، تراوسـه پـورې يـې دوه سمسـتره درس لوسـتی او نایسـته نېې نمـرې يـې اخیسـتې دي. هسـې خـبره راغلـه، نـو مـا ورتـه ویلـې چـې زویـه مونـږ خـو لومړی افغانان یو او بیا په افغانـانو کـې پښتانـه یـو، مونـږ بـاید دغـو اتریشـیانو موتریشـیانو تـه ونـه ګورو، هـر څه چـې هغـه دوی کـوي، مونـږ هغسـې وکـړو، ځکـه مونـږ بـېل کلتـور لـرو، دوی پـرېږده هـر څه چې کوي، مونـږ بـاید خپلـه پښتونـولي بـای نـه لـو، داسـې نـه چې وایي "درکان نمـک رفـت و نمـک شـد".

مونږ ته بـایده دی چـې پـه دې ټولنـه کـې اوبـه او سـره منحـل نشـو، البتـه د دې خـبرې معنـا دا نـه ده چـې مونـږ دې د دوی نېه

کارونه له یاده وباسو. نه د دوی شه به رااخلو، چې په پټو سترګو به د دوی د هر کار پښې نه کوو.

ما چې ده ته دغه خبرې کولې، نو ده به په دې منځ منځ کې بیا بیا ویلې چې زه غواړم خوشبخته اوسم. ده دا خبره دومره تکرار کړه چې نور نو زما په کوګل کې حوصلې ته ځای پاتې نشو او هسې بې اختیاره مې له خولې ورته راوواته چې هلکه! ته خوشبختي او نېک مرغي څه ته وایې؟ نېک مرغي دې ته وایې چې د سړي خپټه ډکه وي، څه سوتره کالي یې اغوستي وي، یو کورګی ولري او له ښځې سره پکې ناست وي؟ که خبره یوازې د خپټې او هوسایني ده، نو د ځناور بن خره خو دلته تر ټولو خوشبخته دي، ځکه چې په ګډه شه مارې دي، څوک بار مار نه پې وړي، ځای یې هم شه دی، هره ورځ څو څو واره خرخره کېږي، هرې خوا ته چې منډې وهي، وهې یې.

یاره هلکې چې زما دا خبره واربده، داسې په کړس یې وخندل چې څه به درته وایم. دلته زما وار له واره له خولې ورته راوواته چې زویه! نغده دې واوربده، څنګه دې په کړس وخندل!.

ویانا

۱۹۹۸/٦/۴

چغل بازی

اوس هم په کلیو کې ځلمیان ځان ته نجلی نشي خوښولی، بلکه دا کار یې خویندو میندو ته ورپه غاړه دی. مخکې یا وروسته له "وړکی دسماله" هم هلک خپله نجل نه وینې تر څو پورې "بوله" وشي او "لوی دسمال" واخلي. بیا هم داسې نه ده چې هلک دې برالا او په خلاصو تنیو د خوسر کړه ورشي.

نه، هلک کله د شپې ورځې او سهار وختي ببرته ځي. په دې ورتګ باندې بیا زیاتره یوازې ښځې خبرې وي او هڅه کېږي چې نارینه خبر نشي، که نارینه خبر شي بیا بدخویي کوي، کاسه په چمچه ولي او چمچه په کاسه.

هلک چې چغل بازیو ته ځي، نه کالي واغوندي، ځان جوړ کا، که د تازه مېوې وخت وي، تازه مېوه ورسره وړي او که د وچې مېوې وخت وي، وچه مېوه.

دا خو نو خوسرګنی ته نه وي نګاره چې هلک په کومه شپه چغل بازیو ته ورځي، بیا چې ورشي او ناوخته هم وي، خوابې یا نښینه به یې څه شی مخې ته ږدي؟ هلته خو بازار او دوکان نشته، کلی دی.

دلته نو یا هګی دي او یا لښتی. کله کله بیا چې هلک دباندې چېرې خپلو همځولو سره ناست وي، باتې وهي چې بیګا مې د خوسر کره تللی وم، خوابې مې هګی راته پخ کړې وې، والله څلور ګوتې غوړي یې راته پکې درولي وو.

لښتی داسې ده چې په مالګه سرو اوبو ته اوړه ور واچوي، نری نری اور پې پسې وي او په غټه چمچه یې لړي او پسې لړي چې مرغېړی مرغېړی رانشي. نو چې پخه شوه بیا یې په غوري یا مجمه کې باسي، چیتوي یې، په منځ کې یې څرخنی جوړوي او په څرخنې کې غوړي اچوي. بوره خو هغه وخت چاته نه رسده، یا به یې شکره پې دوړوله او که به شکره نه وه، ګوړه به یې ورته مېده کړه.

وایي چې زمونږ په کلي کې "کوز زیارت" سره یو څوک اوسېده، نښځه به یې خلکو خرساتې بللې، دی چې هر څه

نومبده، نومبده بـه. لـور يـې ورکـړې وه، کومـه شـپه هلـک چغل بازيو ته ورغلـی، خرساتې لـبتی باندې کـړې ده، چـې لـبتی پخـه شـوې، ګوري چـې شـکره نشـته، طـالع يـې وې، ګوړه يـې پـه ګور کـې وه.

اوس حيرانـه ده چـې دا ګوړه بـه څنـګه مـبدوي، کـه پـه ګوړه مبدولو پله پسې ډز و ډوز واچـوي، پـه بلـه کـوته کـې بـه يـې مـېړه خبر شي. چـل يـې کـړی، د ګوړې چکـی او يـو غونـداری يـې پـه لتـه بـاندې څنګ تـه ايـښي او جـارو يـې رااخيسـتې ده، دې بـه جـارو کولـه جـارو کولـه، يـو ډز بـه يـې پـه ګوړه وکـه، بيـا بـه يـې جارو کوله جارو کوله، يـو ډز بـه يـې پـه ګوړه وکـه او پـه دې شـان يې ګوړه ميده کړه او مېړه يـې پـې شـکمن نـه شـو.

نـو لـه يـوه پلـوه چـې خرسـاتې اور تـه ناسـته وي او لـبتی يـې پسـې لـړلي وي او پسـې لـړلي وي، دغسـې يـې پـه ګوړه بـاندې د غونداري ډزونـه کـړي وي، لـه بـل پلـوه بـه ډار ورسـره و چـې نـه ويل کـېږي مـېړه يـې خـبر شـي، نـو کـه پـه دې وخـت کـې سـړي ليـدلی وای، خـدازده چـې دا بـه څنـګه تلولـی وه او څنـګه خولې به يې راماتې وې، بـېچاره خرساتې.

ژوړې دي ژوړې

دلتـه د Die Presse ورځپـاڼې پخپلـه ننني ګڼه کـې د بـــهرنيو ورځپـاڼو لنډکـی لنډکـی ټوټې را اخيسـتي دي چـې پـــه دې کـــې د لنـدن د THE TIMES يـوه ټوټه هـم شـته او هغـه دا ده:

"د ايـران قـهر او غصـه پـه ځای ده، پـه تـبره بيـا چـې د نـړۍ د بشـر د حقوقـو موسسـو پـــه افغانســتان کـــې د شـيعه ګانـــو د بـــې رحمانـه عـامو قتلونـو رپوټونـه ورکـړي دي. کـه چـېرې ايـران پـــه افغانسـتان بـاندې بمونـه واوروي، داسې کسـان بـه لـږ پيـدا شـــي چې پـې خپـه شـي. ځينـې لاهيلـه لـري چـې دا لانجـه بـه د دغـو دواړو رژيمونـو د تباهـۍ سـبب هـم شـي، خـو لـس کالـه پخـــوا د ايران او عراق په جنګ کښې دغسـې يـوه هيلـه تـر سـره نشـوه".

دلته ګورو چې له يوه پوله دوی د منافقت له مخې ځان بشردوسته معرفي کوي، د شيعه ګانو د وژل کېدو خبره راپورته کوي او خپله غم شريکي ښيي، له بل پلوه په ځومره بې شرمۍ وايي چې که چېرې ايران په افغانستان بمونه وغورځوي، ځوک به پې خپه نشي.

بل دوی ځومره په دې ارمان کې دي چې افغانستان او ايران په خپلو منځو کې سره ولوېږي او تباه شي، نه يوازې اوس دغه دوه ملکونه، بلکه څو کاله مخکې يې لا دا هيله درلوده چې په خپل منځي جنګ کې به عراق او ايران دواړه پوښا شي.

اوس نو هر سړی په دې ښه پوهېږي چې د دغو استعماري او استثماري طاقتونو د بشر د حقوقو دعوه دروغ او په منافقت ولاړه ده، دوی نه غواړي چې اسلامي او درېيمه نړۍ په خپلو پښو ودرېږي.

وګورئ چې دغه استثماري طاقتونه ځومره ناولی او چتل وجدان لري، دوی د نورو ملتونو وينو ته تږي دي، دوی د خلکو وينې څښي، دا ژوړې دي ژوړې.

ويانا

۱۹۹۸/۹/۱۹

د خره خبره

په کلیو کې تراوسه پورې داسې ده چې هلک میړانه ووهي او د واده شي، دی نه بلکه مور خور یې ښځه ورته خوښوي او بیا کوزده ورته کوي. دا نو داسې آسانه هم نه ده چې هر هلک ځوان شو او څوک کوزده ورته وکا. دلته "بولې" دي، "ولورونه" دي، "ختې" دي او د واده نور خرڅونه ورڅونه دي، د اختر "جوړې" دي اولا کله کله "شل" هم پکې راشي.

نو د هر چا له وسې نه ده پوره چې خپل زوی یا ورور ته دې ژر واده وکا. ډېرې د پاخه عمر وي، ودونه یې لانه وي کړي.

یوه شپه یې چې ډوډۍ سره وخوړه، مېړه او ارتینه لا ناست وو، سره غږېده، زوی یې یوې خوا ته ډډه واچوله او سر یې کښود، خوب نه ورته خو سترګې یې پټې نیولې وې او پروت و.

دلته یعقوب لالا ته یې ښځې مخ وروړاوه او ورته کا دې چې سړیه! د هلک د واده وخت دی، ترڅو پورې به جړه کړئې، آخرلږ ځان وښوروه.

یعقوب لالا دې کا چې ښځې! خدای مې ویني او ته مې ویني، تشه لاسه ته مې دښمن یې. ښځې! ته خپله پوهېږې چې نن ورځ واده د سړي ملا ماتوي، زمونږ په متکی ګوزاره کېږي، دومره ده چې هغه له مرګه بچ یو، مونږ به په څه شي واده ورته وکو؟.

ښځه یې لږ شېبې په چوپ کې لاړه، بیا یې مخ ورته راواړاوو ورته کا دې چې سړیه! دغه خپل خر به خرڅ کو، دا د کوزدې موزدې کار به پې وشي، تر واده پورې بیا خدای مهربانه دی، نه دې دي اوږدلي چې وایي "خولی پورته واچوه، څو پورې مځکې ته رارسېږي یا الله یا نصیب".

یعقوب لالا چې په څېره کې یې د نامېدی اوښکان نښې له وړا ښکاربدې، ورته وویل چې نن ورځ واده کول هسې د ټوکو خبره نه ده، تر څو پورې دې جب ډک نه وي، د واده خبرې مه کوه.

په دې منځ کې دوی په دې باب نورې هم څه خبرې لاندې باندې کړې بیا یې دا موضوع پرېښوده او د ژوند نورې خبرې یې راواخیستې.

هلک چې هسې پروت او ویده لا نه و، غوښته یې چې مور پلار یې بیا د کوزدې خبره راواخلي، خو هغو دوی خپلې نورې خواری غریبۍ ژړلې.

هلک ډېر ځان ټینګ کړه، خو آخر یې چې طاقت ونشو، سر یې راجګ کړه او په ډېر عصبانیت سره دې کا:"خو هغه د خره خبره رواخلئ کنه".

آخره زمانه

د آخرې زمانې د نښو او د قیامت د رانژدې کېدو په برخه کې ډېرې خبرې شته او هر چا له خپل ځانه یو څه پې زیات کړي دي. ځینې وایي چې په آخره زمانه کې به خلک یو د بل له زړه خبروي، ګواکې پوهېږي به چې د یو بل چا په زړه کې څه تېرېږي. نور بیا د قیامت د رانژدې کېدو نښه دا بولي چې خلک به کټه مېره شي، هېڅوک به د چا پروا نلري، تر دې چې زوی به په پلار کې ری نه وهي او پلار په زوی کې، مور به له لوره خبره نه وي او لور له موره. د قیامت د رانژدې کېدو په نښو کې بیا دا راځي چې یو خو به قیمتي شي، داسې

چې یـوه هـکی بـه څو زرو تـه وخـړي، بـل بـه دروغ زیـات شـي، څوک به په آسانه رښتیـا نـه وایـي. دغسې بـه شـر او فساد او فتنې ډېرې شـي، طبیعـي اپتونـه او مصائب بـه زیـات شـي، جنـګ او جـګړې بـه روانـې وي، خـو پـه دې برخـه کـې تراوسـه پـورې چـا دا نه دي ویلي چـې پـه آخـره زمانـه کـې بـه لـه خلکـو د آتې سر ورک شي، د ضروري او حیاتي شـیانو پـه فکـر کـې بـه نـه وي، شـپه او ورځ بـه پـه دې کـې وي چـې مثـلاً څوک ږیـره لـري او څوک یـې نـه لـري، د چـا ږیـره اوږده ده او د چـا لنډه. لـټوي بـه یـې چې یو چا پخپله ږیره کـې بیـاتي وهلـې او کـه نـه، کـه څوک ږیـره ونلري یـا یـې پخپلـه ږیـره بـاندې بیـاتي ځغلولـې وي، بـدرد ورتـه وایي او وهي ټکوي یې، خو کـه پـه روغتـون کـې آکسیجن یـا نـور ضروري درمـل نـه وي، څوک یـې لا هـم نـه پورتـه کـوي. کـه پـه شفاخانه کـې د دوا د نشـتوالي لـه املـه یـو انسـان مـري، څوک ری نه په کې وهـي، خـو کـه د چـا ږیـره لـه یـوې قبضـې یـا دوو قبضـو لنډه وي راشـه کـه یـې ګورې.

نو نه یم خبر چې په هـا بلـه دنیـا کـې بـه خـدای څوک نیسـي، یـو بـې ږیـری او لنـډ ږیـری یـا هغـه څوک چـې بـې ږیـرې او لنـډ ږیـري ځوروي، خـو پـه دې کـې چـورت هـم نـه وهـي چـې پـه روغتـون کـې د درملـو د نشـتوالي لـه املـه د خـدای بنـدګان مـري؟

سترګو لیدلي

سړی چې په پېښور کې په خیبر روډ باندې مخ په هوایي هډه روان وي، نبي لاس ته په یوه تنګه کوڅه کې یو دفتر دی، دوی یې سپېشل برانچ (Special Branch) بولي. دا نو چې یو خارجي پېښور ته ورسېږي که دغلته له یوې میاشتې کم پاتې کېږي، په لومړي سر کې یې ورتګ په کار نه دی، خو چې بهرته ځي، هغه د چا خبره، خروجي باید واخلي. مګر که

څوک له یـوې میاشـتې زیـات پـاتې کـېږي، بیـا یـې هـم پـه لومړۍ سر کې ورتګ شـته او هـم چـې بېرتـه وزي.

یاره خو کـه رښتیاراباندې وایـئ، مـا دغلتـه نـور خارجیـان ونـه لیـده، داسـې څوک مـې ونـه لیـده چـې شـنې سـترګې او ژېړ وېښتـان یـې وي، کـه زمونـږ د ګاونـډیو ملکـو څوک وو، هغـه مـا نـه پـېژانـده. دغلتـه کـه وو کـه نـه وو همدغـه زمونـږ پاسـپورت والا افغانـان وو او بـس.

سپښـل برانـچ نویـو د ننـدارې ځای دی، پـه یـوه لویـه کـوټه کې درې خواوو تـه میزونـه ایښې او شـاته یـې کاتبـان ووایم او کـه مامورین ووایم ناست دي. دوی نـو پـه یـوه حسـاب، تاسـې بـه یـې ونه منئ، بس پیسـو تـه ناسـت دي.

زه بېرتـه راتلـم، ورغلـم خپـل پاسـپورت مـې یـوه تـه ونیـو چـې خروجـي غـواړم پاسـپورت یـې واخیسـت، ښکتـه پورتـه یـې کـه، منځ یې وکوت، بېرته یې راکه چـې تـه صـبر وکـه کېنـه.

کاتـه مـې چـې یـو رنـګه همدغـه زمونـږ افغانـان راځي، خپـل پاسـپورتونه ورکـا،پـه نیمـه ګانـټه یـا څه زیـات کـم وخـت کـې یـې کـار وشـي او بېرتـه ځي. مـا ټیـک یـو سـاعت انتظـار ووېسـت، خـو چـا پوښتنـه قـدرې هـم راشـکه ونـه کـړه. بیـا ورجـګ شـوم او پاسپورت مـې ورتـه ونیـو، بیـا دې کـا چـې تـه صـبر وکـه. د سـترګو له کونجو مې ولیـده چـې زمونـږ یـوه افغـان د کـالدارو یـو سـلګون

لوټ په پاسپورت کې اېښی او وریې کـه. دلتـه زمـا هـم سـد سـرته راغـی چې سړیه پـه خـبرو پسې څه تـه ګرځې، خپـل کـار رواج کـه.

دسـتي مې یـو سلګون پـه پاسپورت کې کـېښود چـې یـوه شونګه یـې راوتلې وه. دا وار مې چې پاسپورت ورتـه ونیـو او پـه لـوټ یـې سترګې ولګېدې، نـو کـا دې: " جـي، تـه ډېر ټال شـوې، بس پـه څو منټو کې بـه دې کـار وشـي، تـه مـهرباني وکـه کېنـه". رښتیا مې هم په څو دقیقـو کې کـار وشـو، پاسپورت مې پـه جـب کې واچـاو او راووتـم.

زه خـو د دغـه ملـک لـه نـورو څانـګو او دفـترونو، نـــه یم خـبر مګر هوایي میدانونه یې ښه پېژنـم، تـرڅو پـورې لـه سړي،پـه تـېره بیا زمونږ له افغانانو، پیسې ونـه شـکوي، نـه یـې پـرېږدي. خـو چې سپېشل برانچ مـې ولیـد، هـک پـک پـاتې شـوم چـې یـا خدایـه! دا څه حـال دی، دا خلـک خـو پـــه رښا ورځ او ږد بـــرالا رشـــوتونه او بدې اخلـــي. عجبـه دا ده چې دغـه بـدې خـواره ټول بیـا پښتانـه هم دي. رښتیا ده چـې "کـوټه بنکـاري شـي، لا بـد وي".

نو چې له سپېشـل برانچـه راووتـم، پـه کـوڅه کـې ریکشـا نـه وه ولاړه هسې پـه پـښو راوخـوځېدم، چـې پـــه عمومـــي ســـرک ورګډ شوم کاته مې چـې یـو سړی مـخ پـه صـدر روان دی، پـه لاس کـې یې قفس نیولی او لـه قفسـه یـو کوهدامنـی کـبش راتـاو دی.

مـا لـه څېړې او کـالیو وپـېژانـد چـې افغـان دی، وروړو ورنـړدې شـوم، لـه څه لنډ جـوړ تـازه نـه وروسـته مـې وپوښتـېده چـې پـه قفـس کـې څه دي؟ ده د کـښ څنډه پورتـه کـړه، ګورم چـې دوه غـټ غـټ مرغـان دي پکـې، وزرونـه يـې ښکتـه پراتـه دي، ټونګې يـې وازې وازې نيـولي، پـه قفـس کـې مـې بنکې ولیدې، خو د اوبـو پیالـه نـه وه.

ومې پوښتـېده چـې دې مرغـانو تـه څه وايـي او څه پـې کـوې؟ ده ويلـي:" دا بـازان دي بـازان، دلتـه د عربـانو نمـاينده تـه مـې راوړي دي. هغـه مـارنګي لـېړي، د افغانسـتان پـه غـرو او درو کـې ګرځي، بـازان او بـاښې رانيسـي، چـې رايـې وړي، بيـا دی پيسـې ورکـوي".

چـې هـر څومـره مـې ټينګ کـه چـې څومـره پيسـې؟ خـو ده حال راته ونـه ويلـې. پـه زړه کـې مـې تـېره شـوه چـې يـا خدايـه! زمونږ ملـک دې لا پـه څه مصيبتونـو اختـه کـړی، نـور خـو څه کوې، وحشي مرغان او ځنـاور هـم نـه راپـاتې کـېږي.

اورېدلي مـې دي، کـه طالبـان د چـا پـه لاس کـې د مرغـانو قفس ووينـي، نـه يـې پـرېږدي او پـې خوشـې کـوي يـې. نـو کـه دا خبره رښتيا وي، څومره ښه. خـو کـه طالبـان يـو بـل کـار وکـا لا بـه ښه وي چـې د نايابـه او کمياب وحشـي مرغـانو او ځنـاورو ښکـار او نيول بيخي منع کا. کـه يـې مخـه ونـه نيـوه شـي څو کالـه وروسـته

به په افغانستان کې نه ګوربټې، نه بازان او نه بابې وي او نه پرانګان او يږې د دې يو لنډ مثال د زمريانو دې چې نژدې تر ۱۱۳۰هـ پورې په کوزه پښتونخوا کې پيدا کېده او اوس يې نسبه هم نشته.

حيات آباد-پېښور

۱۹۹۳/۳/۸

وريندارې خواره به دې غواړم

نه د ورور له مړکه

چې زمونږ هېواد يې له خاورو سره برابر که، په لکونو افغانان يې شهيدان، په زرګونو عيبي او بې شمېره نور يې مهاجرت او کډوالی ته اړ کړه، نه وشوه چې دغه ملک هم توتې توتې شو، شوروي اتحاد په روسيه بدل شو او نور نو يو نړيوال ستر قدرت نه ګڼل کېږي.

هغه ناخوالې چې د روسي اشغالګرو له لاسه مونږ افغانانو ليدلي دي، په يادولو يې انسانيت شرمېږي. نور خو څه، زما

پخپله یښه نه پې سړېږي، که له دې هم پسې خوار او ذلیله شي، خو سره له دې هم یو مثل دی" ورېندارې خواره به دې غواړم، نه د ورور له مرګه".

خدای ته مې ورتله دي، له تاسې یې څه پته کم، دا مې هم نه پې لورېږي چې زمونږ یو ګاونډی هېواد، د شرق یو ستر قدرت، هغه لومړنی ملک چې زمونږ استقلال یې په رسمیت پېژندلی و او مونږ خپل دوست ګانه، داسې په سپکو سپک شي!

نن په تلویزیون کې د پخوانې شوروي اتحاد وروستنی جمهور رئیس ګورباچوف راښکاره شو او د استریا (اتریش) له پاره یې اعلان کاوه، Perestroika, Perestroika یې ویلې.

خلک وایي "خوار خدای کړې، دا دومره تیټ چا کړې!" د یو څو روپیو له پاره د پخوانې شوروي اتحاد جمهور رئیس راپاڅېږي او د استریا له پاره اعلانونه کوي. نور خو څه، یاره عجیبه نندارې به وه که چېرې په دې وخت کې لینن یا ستالین سر راجګ کړی وای او لیدلی یې وای چې ګورباچوف په تلویزیون کې د اتریش له پاره په اعلانونو لګیا دی!!!.

ویانا

۲۰۰/۷/۱۸م

کبیره ګناه

یو وخت به که چا په کابل کې په پښتو خبرې کولې، پسې جوړول به یې چې پلانی متعصب دی. که بل هر څوک به په هره ژبه غږېده، چا څه نه پسې ویلې، خو که پښتانه به پخپله ژبه خبرې کولې، بس د تعصب ټاپه پې لګېده.

دلته په استریا (اتریش) کې زمونږ کډوالو افغانانو نورې اتحادیې هم شته او یوه پکې (د افغانستان د بیا ودانولو

مرستې ټولنه) ده. نو چې دغه ټولنه جوړېده، اساسنامه يې له المانۍ په پښتو شوه، خو بيا سم له لاسه ځوک نه و چې په دري يې کا.

دلته زما له خولې ورته راوواته چې د افغانانو دا دومره نورې اتحادیې جوړې شوې، يوې هم خپله اساسنامه په پښتو نه ده اړولې، نو که د دې يوې ټولنې اساسنامه په دري نه وي څه به شي؟

يا ره زما دا خبره نه وه، بس لکه د مچيو ځالې ته مې چې لاس ور وړی وي او مچۍ مې راپکړولي وي، يوه هنګامه ګډه شوه چې ده څنګه داسې خبره کړې ده.

ها بله ورځ چيرې ناست وو، چا دا خبره يادە کړه، هسې يادول نه وو، ته به وايې کبيره ګناه مې کړې ده، دومره پاتې و چې په ککره مې خوله راولګوي.

هغه ما ورته وويل، روکيه! دا راته وايه چې زما خبره ربښتيا ده او که نه؟ همداسې ده او که بل ډول؟

له ده بله لاره ورکه شوه، ځواب يې نه درلود، نو کا دې چې که مونږ دوی غوندې وکړو، زمونږ او دوی توپير څه شو؟

ما نه غوښتل خبره اوږده کم او ورته ووايم چې بابا! دوی زمونږ ورونه دي،له مونږ سره برابر دي، زمونږ سيالان دي. دوی لا له مونږه يو څه تکړه دي چې په خپله ژبه او کلتور

تینګ ولاړ دي او له زړه کار ورته کوي، مونږ غوندې خو نه دي.

نو اوس نه پوهېږم چې ما ګناه کړې، زه ګناهګاریم او که دوی؟ ما خو یوه سپینه خبره کړې ده، د رب و دروه پکې نشته، که پکې وي تاسې راته ووایئ!

دوی وګوره چې لویه خبره کوي، خان پورته ګڼي، خپل هېوادوال د خان سیالان نه بولي او د وطن دوهمه درجه تبعه ورته ښکارېږي.

په زړه پورې خو دا ده چې هغه په کابل کې به یې په پښتنو پسې خبرې کولې، پښتانه نه وو او دا دلته چې دغسې خبرو پسې ګرځي په ښکاره په خپله هم پښتانه دي.

ویانا

۲۰۰۱/۱/۱م

محمود غزنوي که هزاران غلام داشت
عشقش چنـان گرفت که غلام غلام شد

دلتـه بـه چې کلـه زمونږ وطنـوالان سـره کښاسـته، د دوی پـــه منځ کې بـــه کـه وه کـه بـه نـه وه دا خـبره وه چې ځینـو بـه ویـل پاکسـتان زمونږ بربـادی تـه نښولـې ده، پاکسـتان پـه دې کـــې دی چې افغانستان د تباهـی یـوې داسـې کنـدې تـه ورتیـل وهـي چـې بیا په عمـر تـرې راونـه خـېژي او پـه دې تـوګه افغانسـتان بیـا هـېڅ

کله د پاکستان مخې ته ونشي درېدای، وګورئ پاکستان دی چې زمونږ عسکري نظام يې رنګ کړ، زمونږ د معارف بوتی يې وويست، داسې يې وکړه او هسې يې وکړه. ان لا وېلې به يې چې پاکستان نه غواړي زمونږ په ملک کې جنګ غلی شي. دوی به له دې خبرو سره بيا بيا دا بيت راوړ:

محمود غزنوي که هزاران غلام داشت
عشقش چنان گرفت که غلام غلام شد

ځينو نورو به ويل چې نه، داسې نه ده، پاکستان له افغانستان سره د دې له پاره مرسته کوي چې پخپله له تهديدونو سره مخامخ دی او غواړي په سيمه کې خو لږ تر لږه يو دوست ولري. دغه شان پاکستان.غواړي د افغانستان له لارې يې منځنی آسيا ته لاس ورسېږي، د پايپ لاين موضوع او دغسې نورې خبرې.

څه دروغ ووايم، خدای ته مې ورتله دي، زه پخپله په دغه دوهمه ډله کې راتلم. ما ګومان کاوه هغه کسان چې پاکستان زمونږ پوخ دښمن بولي، نور نور څه يې په زړه کې دي، خو دغه د بامیانو د تاريخي مجسمو ورانولو خبره چې منځ ته راغله، نو د پاکستان په برخه کې زما نظر هم بيخي واوښت. ځکه چې که د مجسمو په باره کې افغانستان د نورې ګردې

نړۍ خبره نه وای منلې،نه به يې منله، مګر سره له خپلې ټولې پښتونولې او افغان توبه د پاکستان له خبرې نشو تېرېدای.

زه وایم که د پاکستان نظامي واکوال جنرال پرویز سترګې ورته برګې کړې وای چې واه مو په ځان، مجسمو ته لاس ورنه وړئ، زوی مې نه دی چې څوک يې له خبرې تېر شوی وای، ځکه نور خو څه کوئ، همدغه ټانک چې په بامیانو کې ولاړ و او سلسال و شامامی يې په ګولیو ویشته، پاکستاني تیل پکې پراته وو.

ویانا

مارچ/۲۰۰۱م

سوکتي

داسې یـو څوک چې دنیـا لـري، خـو نـې خپلـه خـوري او نـې مبلمه ته ورکـوي، هغـه د چـا خـبره "سپی یـې لـه کـوره پـه منـډه تـېرېږي" خلـک یـې سـخت بـولي، ځینـې سـوکت ورتـه وایـي، ځینـې د ممسـک نـوم پـې ږدي او دا ښکینـي ورتـه وایـي کنجـوس.

داسې کسـان زمونږ پـه ملـک کـې هـم ډېر دي چـې شـتمني لـري، خـو نـه یـې خپلـه خـرڅوي او نـه یـې څوک خـیر و خـیرات

ويني، بله ورځ مړ شي، ټوله هسې تړې پاتې شي. بيا يې نو که په ځای سم څوک پاتې شوه، خو، نه، که نه هر چا يې چې دولت ووا هه او بنګ و بوزې يې که، هغه دی کوي به يې.

دلته په استريا (اتريش) کې هم دغسې کسان شته چې له سخت او سوکته يې هم تېره کړې ده، يو لنډ مثال يې دغه د يېړ ودی. يو وخت دلته يېړې او لېوان پيدا کېده، کوم سل کاله مخکې يې داسې وويشته او ښکار يې کړه چې اوس يې نښه هم نه ده پاتې.

دا يو څو کاله چې په بالقان کې جنګ جګړې شوې، يو څو يېړې د ډزو ډزو له املې يا د لوړې له لاسه په پولې را واوښتې او استريا ته راغلې.

د يېړو اصلي خوراک خو شينيلي او نور بلا بتر دي، کله کله چې اشتها ورشي، ښکار هم کوي. په دغو يو څو يېړو کې، کومې يوې دلته د چا پسه دارلی و، خو د پسه خاوند داسې لوبې وکړې چې د عطار په کوتي کې به هم نه وي، تر دې چې له (WWF) نه يې د پسه تاوان واخيست. په دې يې هم بسنه ونه کړه، آخر يې دغه يېړه وويشته.

دا خو لا څه، يو ډول کم پيدا مرغان دي (کومو ران) ورته وايي، دغه مرغان خو دلته ډېر هم نه دي، سره له دې هم د

ځینو کسانو چیغـو او ټنډارو دنیـا ونیـوه چې کومـوران خـو زمونږ ماهیان خوري، باید چـاره یـې وشـي.

د اسـتریاپـه دا دومـره لویـو لویـو ډنـډو او جـهیلو، دومـره سیندونو او لویـو لویـو بیـالو کـې، کومـوران څومـره دي او څومـره کبان به وخـوري؟

یاره سختي سوکتي هـم حـد و انـدازه لـري، نـه دومـره سـختي سـوکتي!!!

پلمه

وایي یو لېوه و او په ګاونډ کې یې یو پسه اوسېده. لېوه سترګې ورته پټې کړې وې چې په څه پلمه یې څیرې کا، خو چې هر څه یې کول، پلمه یې نه ورته جوړېده.

یوه ورځ لېوه تږی و، په لښتي پروت دی او اوبه څښي، په دې وخت کې اجل نیولی پسه راغی، په اوبو ور ولوېد چې خپله تنده ماته کا. دلته د لېوه ببډی میره شوه او په هغه پلمه

پسې چې ګرځېده، خدای ورکړه. نو پسه ته دې کا:" دا اوبه ولې راخړوې؟".

پسه ورته وویل:" ته بړې اوبه ځښې او زه کوزې، نو اوبه زه څنګه خړوم؟". دلته لیوه سم له لاسه پرې ورخیځ کړه او پسه یې له ستوني راونیو چې :"ولې دې په ډډ غږ ځواب راکړ".نو دا دی دوی هم په پلمو پسې ګرځي، د (بن لادن) هسې خبره ده، که دا نه وای بله بهانه به یې ورته لټوله،پلمې خو کمې نه دي. دلته خبره د اسلام او له اسلام سره دښمني ده. یو وخت د دوی په مخ کې کمونیزم و، کمونیزم چې د افغانانو په برکت مات شو، اوس د دوی د سترګو اغزی همدغه اسلام دی او بس.

اسلام دی چې د دوی حاکمیت او باداری نه منې، اسلام دی چې د دوی دا بې سروانې آزادۍ او کلتور ته غاړه نږدي. دوی د صیهونستانو د بنسټ پالې نوم نه اخلي، دوی د هندوانو بنیادګرایي نه یادوي، دوی یوازې او یوازې په اسلام او مسلمانانو پسې رااخیستې ده او د فند منټلسټ نوم پې ږدي. دوی نه یوازې د اسلامي افغانستان په ضد ولاړ دي او (بن لادن) یې پلمه کړی، بلکه د نړۍ په هر ګوټ کې چې د اسلام غږ پورته شي، دوی یې بیا مخالفت ته ور رسېدلی وي. (بوزنیا) یې توتې توتې کړه چې د اروپا په زړه کې یو اسلامي

هېواد جوړ نه شي. همدغه چيغې وهي چې (کوسوو) د يوګوسلاويې يوه نه بيليدونکې برخه ده، له دېرو ګرېغو يې غاړې کيناستې چې (چيچنيا) د روسيې د فدراسيون يوه ټوټه ده.

دوی خو غواړي چې په کشمير، الجزائر، مصر، فيليپين، قفقاز او نړۍ په نورو سيمو کې د اسلامي نهضتونو مخه ونيسي، مګر دوی چې هر څه خپړې لګوي، لګوي به يې. د حقې لارې کاروان په ځای نه درېږي، خپله لاره وهي او که خدای کول د مقصود سرمنزل ته به رسېږي.

ویانا

۲۰۰۱/۳/۱۲م

سادو

په جمال مینه کې لا د پوهنتون دغه نوې ودانۍ نه وه جوړه، د ادبیاتو پوهنځی لیلیه په نوي ښار کې د محمود طرزي په کور کې وه. لیلیې ته مخامخ د ترکیې او ایران سفارتونه څنګ په څنګ نښتې پراته وو، لمر خاته پلو د شاه محمودخان کور و او لمر لوېده ته د سلطان محمود د لټانو، نه توبه، د شاه محمودخان د لټانو. د لټانو نوم هسې د پوهنځي هلکانو پې ایښی و. دلته ځینې هغه کسان اوسېدل

چې په سقاوی کې له دوی سره وو، که هغه مړه وو، زامن یا لمسیان یې دغلته وو، دوی څه بلې وظیفې نه درلوده، خپل کارونه به یې کول، د ټس او شپې کار یې دلته کېده.

د لیلیې مخې ته، د سفارتونو په څنګ کې یوه نرۍ لاره تېره شوې وه، د موټرو نه وه او پلي به پکې تېر و بېر کېده. د ترکیې په سفارت کې د نجونو ښوونځی و، ښوونځی به چې رخصت شو، یو څو نجونې وې، خپلو کورو ته به په دغه نرۍ لاره د لیلیې په مخ کې تېرېدې، په دې نجونو کې یوه داسې چته پېغله هم وه چې په غاړه کې یې اوبه ښکارېدې او سترګې نه تړې ختې.

زمونږ همصنفي و، یاد یې په خیر، په خته طوطاخېل پکتیاوال و، هغه د "قندومورۍ" ورته ویلې. هغه وخت هم زمونږ په منځ کې که خبره وه که نه وه، د قندو د مورۍ وه او اوس چې دغه ده د تحصیل دوره پای ته رسېدلې، عمرونه تېر شوه، په ږیرو او سرو کې مو سپین ولګېده، هغه د (قندو مورۍ) خبره لا پاتې ده. اوس لا کله چې مونږ دوه درې تنه هغه پخواني ټولګیوال چېرې سره وګرو، مخکې له جوړ تازه، خبره د قندو د مورۍ وي. قند خو قند دی او مورۍ چې ځینې یې میورۍ بولي، ښایي د طوطاخېل مطلب به (سرقند) و، هغه جګ جګ قندونه چې په رنګه رنګه کاغذي پوښو کې به تاو

وو، ښځو بـه د (خونـي) او ډمـانو بـه د (ګل) لـه پـاره اخيسـتل، نـه يم خبر ښايي چې د نورو خلکـو بـه هـم پـه کـار وو.

هـو رښتيـا، زمونږ د ليليـــې کـوټې ځينـــې وړې وې او ځينـــې لويـې، وړې دوه کسيزې کـوټې هغـه چاتـه رسـېدې چـې د ليليـــې لـه مديـر يـا مرسـتيال سـره يـې څه ګپ شـپ درلـوده، کـه هســـې شـيطان ټک بـل چاتـه هـم وړه کـوټه رســېدلې وې، رســېدلې بـه وې، هغه نـــه وايم.

ليليـې د ډوډۍ جـلا کـوټه نـه درلـوده، چپراسـيانو بـه کـوټو تـه راوړه. مونږ ځلور تنـه پـه يـوه کـوټه کـې وو. نـه مـې هـېرېږي، يـوه غرمـه وه، مونـږ خپـل لارې پلاسـتيکي دسـترخوان پـه غـــولې غوړولی و او تـــرې راچـاپـېر وو. کچـالو وو او د مسـلخ د کـوم کـاپـر کړاسـو جبرغـی پکـې پرتـې وې چـــې د غـــابنو زور هـــم نـــه پـــې رسـېده.

په مونږ کـې بـه چـا يـوه مړۍ کـړې وه يـا بـه يـې نـه وه کـړې چـې د دروازې غـنګ شـــو، ځوک راننـــوت، چـــې زمونـــږ د کـــوټه وال قدرالدين سترګې پـې ولګېدی، ورتـه کـا دې: سـادو! پـه خـير راغلـې، لاس رامينځه. دا نـور ورتـه نيـم خـيزه شـــوه، مـــا پرتلـــې وهلـې وې، ځو مـې ځان ښوراوه، سـادو بيـــا پـــه ډوډۍ ناســـت و. پـه دې وخ مـو يـو انـديوال نـه و، کـاب يـې تيـار پـه دسـترخوان ايښی و، قدرالدين هغه د سـادو مخـې تـه ورتيـل واهـه.

اوس نو زه ډوډۍ خورم او چورت وړی یم چې دا (سادو) به لا څه ته وایي. یو وار مې په زړه کې تېره شوه، مدا به وي چې په عاشورا کې کلي په کلي ګرځي، مدایي کوي، خلک نذر او خیرات ورکوي. بیا مې له ځان سره ویلی چې نه بابا، دا هغه سادو نه دی. هغه سادوګان اوږدې اوږدې ږیرې لري، چټاک و چالاکه خلک وي او دی خو په ښکاره یو بې خولې، بې ژبې شی دی.

خیر، چې ډوډۍ وخوړه شوه، چایجوش په منقل را ایشیده، په الماری کې هم سوندینه ګوړه وه، یوه اندیوال مو له مشرقي سوغات راوړې وه او هم پتاسې وې. نو چې له خوراک او څښاکه بې غمه شوو، سادو نیمه ګانټه دومره نور هم راسره ناست و، بس جګ شو، خدای پامانې یې وکړه لاړ. دلته زما زړه طاقت ونه کړ او قدرالدین مې وپوښتېده چې دا (سادو) لا څه ته وایي؟ ده ویل نوم یې سادودین (سعدالدین) دی او خلک یې (سادو) بولي. په دغه کال چې قدرالدین په کوټه کې راسره و، کله کله به سادوراته، مونږ هم (سادو) باله، دا لکه چې د ده نوم شوی وي، بده نه پې لګېده.

په دې منځ کې کلونه تېر شوه، مونږ له پوهنځي ووتو، څوک په یوه خوا لاړه، څوک په بله خوا، څوک یو ځای مقرر شوه، څوک بل ځای، زه پخپله د پوهنځي تدریسي کډر ته

راغلم. یو وخت د لوړې زده کړې له پاره بهر ته لاړم، بیا محصل شوم. هلته نور افغانان هم وو، زیاتره جره وو، واړه ماړه نه وو راسره، پخپلو کې به مو ها د چا خبره پیکنیکونه کول. څوک چې له خپل کور او ملکه لرې وي، خپل خپلوان نه وي ورسره، خود به دغسې میلې میلې کوي چې وخت نه پې تېر شي.

یوه ورځ له ورځو د پوهنتون د خارجي ارتباط مدیریت ته ورغلم، څه کار مې و، چې ورننوتم، ګورم یو خو پخپله همدغه مدیر په خپله څوکۍ بوک ناست دی، ده ته مخامخ یو بل چا په کوچ کې تکیه کړې ده، یوه پښه یې په بله پښه اړولې، په ډب کې ناست دی.

سم چې زماسترګې پې ولګېدې، شکا کې غوندی شوم چې دغه سړی خو مې چېرې لیدلی دی. ده نه نوې دریشي اغوستې وه، شخه نکټایي یې تړلې وه، په زنه باندې یې لنډکی ترکمني ډوله ږیره ښکارېده. خو چې د ده پزې ته مې پام شو چې له اندازې اوږده وه او پاس په منځ کې یې بند درلود، ګومان مې پې راغی چې دا به سادو وي.

دلته یو بل څوک راننووت او له مدیر سره یې پسپسکې راواخیستې، زه ده ته ورنژدې شوم او ورو غوندې مې وپوښتېده چې ته سادو نه یې؟ ده له څنډه وروسته په نیمه

ژبه ځواب راکه چې (یم). زه له ورایه پې پوه شوم چې په ده د (سادو) نوم بد ولګېده او پیکه غوندې شو. ما بیا خبره تاو راتاو کړه او سادودین خان مې وباله. وروسته ښکاره شوه چې ده ځانته د (باندې وال) تخلص غوره کړی و. پس له دې به مو مخامخ (باندې وال) ورته ویلې. چې له مدیریته راووتو، یوه توپه لاره یوځای وو، بیا دی په خپله مخه لاړ او زه پخپله.

اوس مې په یاد نه دي، خدای مې دې غاړه نه بندوي چې سادو د (یونسکو) له خوا دغلته راغلی و او که د (ایشیا فونډېشن)، خو دومره مې یادېږي چې ښې ډبلې پیسې یې اخیستې، په ښار کې یې چیرې اپارټمان نیولی و او مونږ غوندې په لیلیه کې نه اوسېده. له ده سره مې ډېر راشه درشه نه درلوده، کله کله به مې په افغاني سفارت کې لیده یا کله به که چا څه مبله کړې وه.

په دې وخت کې نو سادو هغه پخوانی پته خوله سادو نه و، د ژبې بند یې نه نیول کېده، داسې روی تړې جوړ شوی و چې پوښتنه مه که. دی به نو چې هر چېرې کښاست او هره خبره به یې کوله دا به یې ویل:" یې مو په نظر" او داسې موضوع به نه وه چې دی په هغه باره کې اظهار نظر ونه کا.

د یوه وطنوال مو تحصیلي دوره پای ته رسدلې وه، بېرته هېواد ته روان و، مبله یې کړې وه، مونږ لس پنځلس کسه یې

خبر کړي وو، سادو يې هم راغوښتـــی و. ډوډۍ چـې وخـوړه شـوه، مېوه او چـای لا پاتې وو، سادو سګرټ ولګاوه، سګرټ بـه يې چې کش که، بيا به يـې سر پورتـه خـوا تـه ونيـو او دود بـه يـې له يوه سخوا بښتـی ويسـته، داسـې پـه ډب کـې ناسـت و چـې راشـه که يـې ګوري. پـه دې منځ کـې دغـه افغـان چـې بهرتـه وطـن تـه روان و، چا وپوښتـښه چـې تـه ځې، لـه دې ځايـه څه شـی درسـره وړې؟

پوښتنـه پـه زړه پـوري وه، ټول يـو غـوږ وو چـې تـــه ودرېږه څه وايي. هغـه ځواب ورکـه چـې زړه مـې دی يـو (راديـوګرام) راسـره يوسم. دلته نو سادو تـــه خـدای ورکړه، خـبره ورتـه راپيـدا شـوه او ورتـه کـا دې:"هغـه څه کـوې چـې درسـره وړې يـې، (راديـــودرام) خو په کـابل کـې هـم شـته". دلتـه دا مونـږه نـورو کـه هـر ځومـره خپلو نوکانو ته کاتـــه، ځان مـو ټينګ نشـو کړای او يـو دم مـو پـخ وهل. په مونـږ کـې ځينـو دومـره وخنـدل او داسـې لـه خنـدا شـنه وو چې بيخي يـې تشـي وخـوړېده.

يارە کـه پـه دې وخـت کـې چـا سـادو سـل چـړې وهلـی وای، يو ځاځکـی وينـه بـه نـه وه ځنـې تويـې شـوې، وچـه ولخـه پخپـل ځای ناسـت و، خوارکـی سـادو.